

Директор кафедри теорії та методик початкової освіти
В.В. Кобийшик

20 08

КОМПЛЕКС НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Педагогічна практика в початковій школі

назва навчальної дисципліни

для підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти

першого (бакалаврського), другого (магістерського) рівня вищої освіти

за освітньо-професійною програмою Дошкільна освіта

назва програми

спеціальності 012 Дошкільна освіта

код і найменування спеціальності згідно з навчальним планом

з додатковою спеціальністю 013 Початкова освіта

назва додаткової спеціальності згідно з навчальним планом

галузі знань 01 Освіта / Педагогіка

цифр і назва галузі знань згідно з навчальним планом

Розробники комплексу: Н.В. Мелекесцева, кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри теорії та методик початкової освіти

Затверджено на засіданні кафедри теорії та методик початкової освіти

Протокол № 14 від «21» вересня 2018 року

Завідувач кафедри

підпис

Н.В. Гудима

«21» вересня 2018 року

Схвалено науково-методичною радою педагогічного факультету

Голова науково-методичної
ради факультету

підпис

Н.В. Бахмат

Протокол № 10 від «21» вересня 2018 року

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Педагогічний факультет
Кафедра теорії та методик початкової освіти

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри теорії та методик
початкової освіти

П.В. Худим
21 вересня 2018 р.
число / місяць

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Педагогічна практика в початковій школі

назва навчальної дисципліни

для підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти / другого рівня вищої освіти

за освітньо-професійною програмою Дошкільна освіта

назва ОП

спеціальності 012 Дошкільна освіта

код і найменування спеціальності згідно з навчальним планом

з додатковою спеціальністю 013 Початкова освіта

назва додаткової спеціальності

галузі знань 01 Освіта / Педагогіка

шифр і назва галузі знань згідно з навчальним планом

мова навчання українська

2018-2019 навчальний рік

Розробники програми: Н.В. Мелекесцева, кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри теорії та методик початкової освіти

Ухвалено на засіданні кафедри теорії та методик початкової освіти

Протокол № 14 від «21» бересня 2018 року

ЗМІСТ

Розділ 1. ПРОГРАМА ВИРОБНИЧОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

- 1.1. Вступ
- 1.2. Мета і завдання практики
- 1.3. Організація та проведення практики
 - 1.3.1. Академічна характеристика практики
 - 1.3.2. Обов'язки керівників практики та здобувачів вищої освіти
- 1.4. Зміст практики
- 1.5. Етапи практики
- 1.6. Форми і методи контролю
- 1.7. Критерії оцінювання результатів виробничої педагогічної практики в початковій школі
- 1.8. Звітна документація з практики
- 1.9. Методика оцінювання результатів педагогічної практики в початковій школі
- 1.10. Порядок підведення підсумків практики
- 1.11. Рекомендована література

Розділ 1

ПРОГРАМА ВИРОБНИЧОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

1.1. ВСТУП

Виробнича педагогічна практика в початковій школі є обов'язковим компонентом освітньо-професійної програми другого (магістерського) рівня вищої освіти для здобуття освітнього ступеня «магістр» галузі знань 01 Освіта / Педагогіка спеціальності 012 Дошкільна освіта за освітньою програмою Дошкільна освіта з додатковою спеціальністю 013 Початкова освіта і сприяє ознайомленню студентів з особливостями роботи вчителя початкової школи, формуванню в майбутніх учителів професійно-педагогічних умінь навчально-виховної роботи з молодшими школярами.

Програму виробничої педагогічної практики в початковій школі здобувачів освітнього ступеня «магістр» розроблено відповідно до навчальних планів підготовки магістра галузі знань 01 Освіта / Педагогіка спеціальності 012 Дошкільна освіта за освітньою програмою Дошкільна освіта (протокол № 6 від 30 травня 2017 р.), Методичних рекомендацій до складання програм практики студентів вищих навчальних закладів України (лист Міносвіти України № 3.1-5/97 від 14 лютого 1996 р.), Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України № 93 від 08 квітня 1993 р. (зі змінами, внесеними Міносвіти № 351 (0351281-94) від 20 грудня 1994 р.), Положення про систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка, затвердженого вченою радою (протокол №6 від 30 травня 2017 р.), Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, затвердженого вченою радою (протокол №5 від 30 травня 2018 р.), Положення про організацію освітнього процесу в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка, затвердженого вченою радою (протокол №7 від 30 серпня 2018 р.), та інших нормативно-правових актів у галузі освіти.

1.2. МЕТА І ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ

Мета виробничої педагогічної практики в початковій школі – оволодіння здобувачами освітнього ступеня «магістр» системою компетентностей для виконання комплексу функціональних обов'язків учителя початкової школи, зокрема таких, як організація освітнього процесу в 1-4 класах закладів загальної середньої освіти (ЗЗСО), укладання планів-конспектів уроків, проведення виховних заходів, диференційована робота з дітьми, календарне планування, робота в групах продовженого дня (ГПД), індивідуальні бесіди з батьками тощо.

Завдання практики:

- ознайомлення здобувачів вищої освіти з освітнім процесом початкової школи, формування вмінь і навичок спостереження й аналізу педагогічних явищ;

- ознайомлення з нормативно-правовими документами, що регламентують організацію освітнього процесу в початковій школі, методичними рекомендаціями щодо вивчення навчальних предметів у ЗЗСО та організації освітнього процесу у поточному навчальному році; освітніми програмами для початкової школи);

- інтегрування, поглиблення та закріплення набутих за час навчання психолого-педагогічних і фахових знань, застосування їх у практичній діяльності вчителя початкової школи;

- набуття вмінь і навичок підготовки та проведення уроків у початковій школі, складання календарних планів, добір основної та додаткової літератури, виготовлення наочності, робота з мультимедійними засобами тощо;

- формування навичок творчого, науково-педагогічного та методичного пошуку, оволодіння ефективними педагогічними технологіями;

- ознайомлення з авторськими методиками, вивчення передового педагогічного досвіду та впровадження його в навчально-виховну діяльність;

- формування соціальних і професійно значущих якостей, світоглядної та громадянської позиції, індивідуальної особистості;

- виконання практичних навчально-виховних і дослідних завдань;

- вивчення особливостей організаційної структури та функціонування ГПД, педагогічних умов реалізації технологій, форм, методів і методик організації навчальної та дозвільної діяльності дітей у ГПД, формування вмінь організації результативної взаємодії суб'єктів педагогічного процесу ГПД;

- вироблення вмінь педагогічного керівництва спільною діяльністю сім'ї та громадськості у вихованні дітей;

- формування вміння аналізувати й оцінювати власну діяльність, а також коригувати її на основі рефлексії, професійно самовдосконалюватися;

- формування у здобувачів стійкого інтересу до педагогічної професії, розвиток творчої активності, дослідницької культури, збагачення спектру професійно-важливих якостей і компетентностей особистості;

- розширення потенційних можливостей працевлаштування майбутнього вчителя та конструювання його професійної кар'єри.

Педагогічна практика в початковій школі спрямована на формування у здобувачів вищої освіти **професійних компетентностей** з різних видів педагогічної діяльності: навчальної, виховної, науково-дослідної, комунікативної, організаторської, проектувальної, соціальної, діагностичної, методичної.

Ключові компоненти професійної компетентності

Ключові компоненти професійної компетентності для набуття магістрантом під час педагогічної практики в початковій школі: інтегральні, загальні і спеціальні (фахові, предметні).

Інтегральна компетентність – здатність розв’язувати складні задачі і проблеми в галузі освіти, що передбачає проведення досліджень та / або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності:

1. Здатність до проведення наукових досліджень та практичного використання їх результатів у науковій діяльності.
2. Володіння методикою і методологією наукового дослідження у галузі професійної діяльності.
3. Здійснення наукового дослідження й оформлення його результатів, організація науково-дослідної роботи здобувачів вищої освіти.
4. Застосування досягнень психолого-педагогічних наук у практичній діяльності.
5. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
6. Здатність до пошуку, обробки та аналізу інформації з різних джерел.
7. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
8. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
9. Здатність розробляти та управляти проектами.
10. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

1. Здатність до виконання професійної діяльності вчителя початкової школи.
2. Застосовування теоретичних засад та актуальних проблем організації навчально-виховної, науково-методичної та організаційної роботи в освітніх закладах.
3. Уміння укладати навчальні та робочі програми дисциплін, створювати їх навчально-методичне забезпечення, розробляти засоби діагностики знань і умінь здобувачів.
4. Вільне володіння навчальним матеріалом, методами, прийомами, засобами і формами навчання, мистецтвом усного мовлення.
5. Узагальнення і поширення передового педагогічного досвіду.
6. Уміння проектувати, моделювати та обґрунтовувати інновації, прогнозувати результати їх впровадження.
7. Володіння сучасними технологічними підходами до вивчення галузі «Мова і література» в початковій школі.
8. Володіння сучасними технологічними підходами до навчання молодших школярів математики.
9. Здатність використовувати сучасні технологічні підходи під час вивчення галузі «Мистецтва» в початковій школі.
10. Застосування перспективних педагогічних технологій під час вивчення природознавства та суспільствознавства в початковій школі.
11. Використання у професійній діяльності знань і практичних навичок з технологій вивчення галузі «Здоров’я і фізична культура» в початковій школі.

12. Знання теорії та володіння технологіями формування здорового способу життя особистості дитини.

13. Прогнозування результатів власної педагогічної діяльності.

З метою оволодіння різними трудовими функціями професійної діяльності та відповідними фаховими компетентностями практикант у ході реалізації завдань програми виробничої педагогічної практики в початковій школі повинен оволодіти конструктивно-планувальними, комунікативно-навчальними, організаторськими, розвивально-виховними та дослідницькими вміннями.

Конструктивно-планувальні вміння:

- планувати та цілеспрямовано добирати засоби, методи і прийоми організації освітнього процесу в 1-4 класах;
- розробляти плани-конспекти залікових уроків у початкових класах, визначати триєдину мету та структурні етапи кожного уроку, передбачати використання наочності, мультимедійних засобів;
- використовувати ефективні методи та прийоми досягнення мети;
- визначати типи вправ і завдань та послідовність їх виконання відповідно до етапів уроку з урахуванням труднощів навчального матеріалу та рівня підготовленості учнів;
- виготовляти наочні посібники, добирати ілюстративний та роздатковий матеріал;
- розробляти позаурочні заходи, формулювати їх мету, визначати місце проведення, обладнання, заходи безпеки;
- планувати режимні процеси;
- планувати й виконувати роботу вихователя ГПД;
- узагальнювати результати педпрактики та оформлювати звіт.

Комунікативно-навчальні вміння:

- підтримувати загальнонавчальні контакти учитель – клас, учитель – учень, учень – учитель, учень – учень, учитель – батьки, батьки – вчитель;
- адаптувати власний професійний досвід до рівня вимог програми навчальних предметів, можливостей загального розвитку учнів та рівня оволодіння програмовим матеріалом;
- визначати об'єкти контролю за різними видами діяльності молодших школярів з урахуванням їх індивідуальних особливостей.

Організаційні вміння:

- забезпечити виконання плану проходження педагогічної практики;
- поєднувати різні форми роботи з дітьми: колективні (фронтальні), групові, індивідуально-групові та індивідуальні – на уроках, у позакласних видах діяльності з урахуванням мети та завдань;
- проводити дидактичні ігри на уроках, організовувати позаурочні заходи зі школярами;
- використовувати доречні методи активізації пізнавальної діяльності школярів;
- визначати доцільність методів навчання та використовувати їх для активізації пізнавальної діяльності молодших школярів.

Розвивально-виховні вміння:

- реалізувати загальноосвітній, розвивальний та виховний потенціал кожного уроку;
- з позицій особистісно-зорієнтованої моделі шкільної освіти реалізовувати завдання Державного стандарту початкової освіти у ході освітнього процесу;
- формувати та розвивати різні сфери особистості молодшого школяра (інтелектуальну, моральну, емоційно-вольову, пізнавальну, спонукальну, соціально-комунікативну);
- на уроках і в позаурочній діяльності реалізовувати завдання, спрямовані на національне, гуманістичне, екологічне, моральне виховання;
- розвивати особистісні властивості (риси) учня початкових класів.

Дослідницькі вміння:

- проводити психолого-педагогічне спостереження за учнями початкових класів та узагальнювати результати спостереження;
- вивчати ставлення дітей до навчання, рівень сформованості навчальних умінь учнів початкових класів;
- здійснювати методичний аналіз навчального матеріалу з метою прогнозування можливих труднощів його засвоєння;
- спостерігати, аналізувати та узагальнювати досвід педагогів ЗЗСО;
- здійснювати методичний аналіз розвивального середовища та навчально-виховного матеріалу ЗЗСО;
- вивчати методичну літературу й теоретично осмислювати навчальний процес у формі виступів на методичних семінарах, конференціях;
- практично апробувати теоретичний матеріал, дібраний з метою підготовки доповіді для участі в студентській науковій конференції, публікації статті у збірнику наукових праць здобувачів вищої освіти педагогічного факультету.

1.3. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИКИ

Базами практики є ЗЗСО міста Кам'янця-Подільського.

Для здобувачів освітнього ступеня «магістр» галузі знань 01 Освіта / Педагогіка спеціальності 012 Дошкільна освіта за освітньою програмою Дошкільна освіта з додатковою спеціальністю 013 Початкова освіта проходження виробничої педагогічної практики в початковій школі обов'язкове.

1.3.1 Академічна характеристика практики

Галузь знань	01 Освіта / Педагогіка
Спеціальність	012 Дошкільна освіта
Додаткова спеціальність	013 Початкова освіта
ОКР	магістр
Рік навчання	1-й
Семестр	2-й

Термін практики	4 тижні
Кількість годин	180
Кількість кредитів ECTS	6
Кваліфікація	Магістр. Викладач дошкільної педагогіки та психології. Організатор дошкільної освіти, вчитель початкової школи
Вид підсумкового контролю	Диференційований залік

1.3.2 Обов'язки керівників практики та здобувачів вищої освіти

Для безпосереднього керівництва практикою кожного здобувача вищої освіти *відповідно до навчального навантаження викладачів* кафедра призначає безпосередніх керівників.

Керівник практики здобувача вищої освіти від кафедри:

- узгоджує з керівником практики від підприємства, організації, установи тощо індивідуальні завдання з урахуванням особливостей бази практики;
- бере участь у розподілі здобувачів вищої освіти за місцем проходження практики;
- бере участь у настановних і підсумкових конференціях з питань організації практики;
- контролює, щоб здобувачі вищої освіти своєчасно з'явилися на місцях практики, виконували програму практики та дотримувалися термінів її проведення;
- контролює процес проходження практики здобувачами вищої освіти;
- допомагає здобувачам вищої освіти у складанні планів роботи, перевіряє конспекти занять;
- відвідує заняття практикантів, бере участь в обговоренні, оцінює їх;
- розробляє тематику індивідуальних дослідних завдань для підготовки доповіді на студентську наукову конференцію та публікації статті у збірнику наукових праць здобувачів вищої освіти педагогічного факультету;
- надає методичну допомогу здобувачам під час виконання індивідуальних завдань і добору матеріалів для написання наукових статей;
- інформує здобувачів про порядок надання звітів про проходження практики та їх захисту;
- у складі комісії оцінює результати практики здобувачів;
- перевіряє і здає звіти здобувачів про проходження практики на кафедру.

Обов'язки здобувачів вищої освіти, які направляються для проходження практики:

- до початку практики пройти в Університеті інструктаж з охорони праці;
- до початку практики отримати від керівника практики направлення, методичні матеріали (методичні вказівки, програму, індивідуальне завдання) та консультації щодо оформлення всіх необхідних документів;
- своєчасно прибути на базу практики;

- якісно та у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою практики:

- заповнити щоденник практики;
- відвідувати усі уроки в класі впродовж практики, фіксувати їх у зошиті спостережень;
- заздалегідь визначати теми залікових уроків та тему виховного заходу, завчасно консультиватись з учителем і методистами;
- напередодні проведення залікового уроку чи заходу, а також роботи в ГПД обов'язково підписати урок або захід у вчителя (вихователя) та методиста (не підписаний напередодні конспект не дає права зарахувати заліковий урок, захід чи роботу в ГПД);
- готуючись до уроку, продумати методи, завдання, вправи, індивідуальну роботу з молодшими школярами, наочність, яка відповідає естетичним і гігієнічним нормам, продумати використання сучасних методів, новітніх технологій, а також можливість користування мультимедійними засобами;
- проводити наукові дослідження та експерименти з обраної проблеми;
- стежити за оголошенням на факультеті щодо терміну подачі документації, дня захисту педпрактики та проведення підсумкової конференції;
- бути обов'язково присутнім на захисті й конференції (відсутньому без поважних причин здобувачеві вищої освіти практику не зараховують);
- вивчити правила охорони праці, техніки безпеки, внутрішнього розпорядку і виробничої санітарії та суворо їх дотримуватись;
- нести відповідальність за виконану роботу;
- своєчасно оформити звітну документацію та скласти залік із практики.

1.4. ЗМІСТ ПРАКТИКИ

Виробнича педагогічна практика в початковій школі складається із трьох змістових модулів.

Змістовий модуль 1. Навчально-методична робота

Здобувач вищої освіти повинен виконувати функції організації та здійснення навчальної роботи в початковій школі, а саме:

1. Спостерігати та аналізувати уроки, які проводить учитель, підготувати та провести пробні уроки. В обов'язковому порядку здобувач вищої освіти повинен відвідувати всі уроки за розкладом, що має бути зафіксовано в щоденнику педагогічної практики та зошиті спостережень за освітнім процесом у початковій школі.

2. Визначити дати проведення залікових уроків, опрацювати теми уроків, консультацій з учителем і методистом, скласти плани-конспекти уроків і затвердити їх у вчителя та методиста.

Враховуючи специфіку педагогічного факультету і керуючись наказом Кам'янець-Подільського національного університету, практикант має провести залікові уроки: українська мова – 4, літературне читання – 4, математика – 4,

природознавство – 4, трудове навчання – 1, образотворче мистецтво – 1, фізкультура – 1, музика – 1; провести виховний захід; описати день роботи в ГПД. Поурочні плани-конспекти разом з методичними матеріалами та наочністю до них додаються до звіту з педпрактики.

3. Відвідати уроки однокурсників, проаналізувати їх.

На заліковому уроці, який проводить практикант, крім учителя, методиста практики мають бути присутні всі практиканти, закріплені за цим ЗЗСО. У щоденниках педагогічної практики повинні бути записи про відвідані уроки однокурсників.

4. Виконати завдання з педагогіки.

5. Виконати завдання із психології.

Методична робота здобувача вищої освіти охоплює вивчення основних державних документів, які регламентують роботу в початковій школі (Державний стандарт початкової освіти), освітньої програми, підручників, посібників, підготовку методичних розробок уроків і виховних заходів, участь у засіданнях методичних об'єднань, участь в обговоренні уроків і виховних заходів, участь у групових консультаціях і методичних конференціях, нарадах, семінарах, які проводять факультетський керівник практики та груповий методист. Крім того, студенти повинні опрацювати навчальні посібники, з якими працює клас і вчитель, методичні розробки, проаналізувати варіативні програми, визначити можливість / неможливість проведення уроків за цими програмами.

Змістовий модуль 2. Виховна робота

Здобувач вищої освіти повинен виконувати функції реалізації виховної роботи, а саме:

1. Самостійно спланувати і провести виховний захід, скласти його розгорнутий план-конспект. Обов'язково відвідувати всі виховні заходи, які проводять у класі, що має бути зафіксовано в щоденнику педагогічної практики.

2. Розписати план-конспект одного дня роботи вихователя ГПД відповідно до календарно-тематичного планування діяльності з дотриманням режимних процесів: прийом дітей, бесіда з учителем, мета, поставлені завдання, з'ясування проблем тощо.

3. Ознайомитися з основними формами роботи вчителя з батьками, планом проведення батьківських зборів, підготувати тему виступу, що є актуальною в навчально-виховній діяльності молодших школярів.

4. Виготовити наочні посібники, матеріали для ТЗН, мультимедійних засобів, тощо й використати їх у своїй роботі.

Змістовий модуль 3. Науково-дослідна робота

Упродовж педагогічної практики в початковій школі здобувачі вищої освіти здійснюють завдання дослідного характеру з метою підготовки доповіді для участі в студентській науковій конференції та публікації статті у збірнику наукових праць здобувачів вищої освіти педагогічного факультету. Такий вид роботи сприяє розвитку в майбутніх учителів початкових класів необхідних умінь проводити психолого-педагогічні спостереження, аналізувати й

узагальнювати методичні розробки, робити висновки, оформляти результати досліджень у вигляді доповідей.

Тему дослідного завдання практиканти отримують до початку практики, після чого опрацьовують необхідну науково-методичну літературу, розробляють план і методику наукового дослідження (анкети, спостереження, питання для бесід чи інтерв'ю), обговорюють їх із науковим керівником.

1.5. ЕТАПИ ПРАКТИКИ

Завдання навчально-виховної практики в початковій школі реалізуються у три етапи: 1-й – організаційний, 2-й – основний, 3-й – підсумковий.

I етап – організаційний

1. Участь у настановній конференції. Ознайомлення з Інструктажем із безпеки життєдіяльності дитини.

2. Ознайомлення зі школою, класом, класоводом, функціями вчителя, із адміністрацією школи, специфікою організації освітнього процесу в початковій школі, основними державними документами, які регламентують роботу в початковій школі.

3. Складання індивідуального плану педагогічної практики.

4. Вивчення плану роботи методичного об'єднання вчителів та педради школи, графіка засідань. Вибір теми для виступу.

5. Вивчення календарного планування на весняний семестр.

6. Вивчення плану проведення різноманітних заходів школи та класу на період практики.

7. Ознайомлення з основними формами роботи вчителя з батьками, планом проведення батьківських зборів, підготовка виступу, тема якого має бути актуальною у навчально-виховній діяльності молодших школярів.

8. Вивчення системи роботи вихователя ГПД, навчально-методичної документації.

II етап – основний

1. Спостереження та аналіз уроків, які проводить учитель, підготовка і проведення пробних уроків.

2. Визначення дати проведення залікових уроків, опрацювання тем уроків, консультацій з учителем та методистом, складання планів-конспектів уроків, затвердження їх учителем та методистом.

3. Виготовлення наочних посібників, матеріалів для ТЗН, мультимедійних засобів тощо з метою їх використання у роботі.

4. Самостійне планування і проведення виховного заходу, складання розгорнутого конспекту виховного заходу.

5. Відвідування уроків однокурсників із подальшим їх аналізом.

6. Розробка плану-конспекту одного дня роботи вихователя ГПД.

7. Ознайомлення з основними формами роботи вчителя з батьками, планом проведення батьківських зборів, підготовка теми виступу на зборах.

8. Здійснення науково-дослідної роботи для підготовки доповіді на науковій студентській конференції та публікації статей у збірнику наукових праць здобувачів вищої освіти педагогічного факультету.

9. Виконати завдання з педагогіки.
10. Виконати завдання із психології.

III етап – підсумковий

1. Підготовка документації практики відповідно до змістових модулів.
2. Оформлення та подання на перевірку звітної документації.
3. Участь у захисті та конференції за підсумками педагогічної практики.

1.6 ФОРМИ І МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Поточне оцінювання діяльності здобувача освітнього ступеня «магістр» під час практики; оцінка звіту; характеристика керівника практики від ЗЗСО; відгук керівника практики від кафедри Університету; підсумковий контроль (диференційований залік).

1.7 КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРОХОДЖЕННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

1. Рівень професійно-педагогічних умінь.
2. Професійно-значущі якості особистості: дисциплінованість, організованість, доброзичливість, врівноваженість, любов до дітей тощо.
3. Якість виконання усіх завдань практики.
4. Рівень виявлення творчості.
5. Рівень педагогічного аналізу і рефлексії.
6. Якість оформлення звітної документації.

Рівні навчальних досягнень	Оцінка за 12-бальною шкалою	Критерії оцінювання
Початковий (понятійний)	1, 2, 3	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих термінів, фактів без зв'язку між ними. Мало усвідомлює мету навчальної діяльності, робить спробу провести урок; може самостійно знайти в підручнику відповідь, недосконало знає вимоги до ведення документації, написання конспекту.
Середній (репродуктивний)	4	Практикант володіє початковими знаннями, знає половину навчального матеріалу, здатний відтворити його, орієнтується в поняттях, визначеннях; самостійне складання конспекту уроку викликає значні труднощі.
	5	Знає більшу частину навчального матеріалу, розуміє сутність завдання, вміє працювати з підручником, самостійно складати конспект, але уроки проводить під контролем учителя.

	6	Здобувач вищої освіти розуміє основні положення навчального матеріалу, може поверхнево аналізувати уроки, робить певні висновки; самостійно складає конспект уроку; вміє застосовувати знання під час роботи з дітьми, користується наочними посібниками, однак допускає незначні помилки.
Достатній (алгоритмічно-дієвий)	7	Правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, вміє наводити приклади на підтвердження думок, застосовувати теоретичні знання на практиці; за допомогою викладача може правильно оформити конспект, самостійно провести урок.
	8	Знання здобувача вищої освіти досить повні, він вільно застосовує вивчений матеріал на практиці; вміє аналізувати, робити висновки; вміє самостійно провести урок, обґрунтувати його положення, використовує наочність.
	9	Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим матеріалом, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; чітко оперує поняттями, має сформовані типові навички підготовки й проведення уроків, виховних заходів.
Високий (творчо-професійний)	10	Володіє глибокими і міцними знаннями; робить аргументовані висновки; практично оцінює ситуацію на уроці; самостійно визначає мету власної діяльності; розв'язує творчі завдання; використовує міжпредметні зв'язки, наочність. Уроки проводить на досконалому рівні.
	11	Здобувач вищої освіти володіє глибокими знаннями з фахових методик, уміє знаходити додаткові джерела інформації, ставити і розв'язувати проблеми, застосовувати вивчений матеріал для формування власних аргументованих суджень. Уроки проводить на належному методичному рівні, використовує мультимедійні засоби навчання.
	12	Практикант має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності в навчальній діяльності; використовує широкий арсенал засобів для обґрунтування теми й мети уроку; розв'язує складні проблемні завдання; уміє ставити і розв'язувати проблеми; займається

		науково-дослідницькою роботою; моделює ситуації в нестандартних умовах. Уроки проводить на належному методичному рівні, використовує мультимедійні засоби навчання. Усі завдання практики виконано на високому рівні.
--	--	---

Загальна підсумкова оцінка за практику виставляється у відомості обліку успішності та індивідуальному навчальному плані здобувача вищої освіти за двома шкалами оцінювання: національною та шкалою ECTS.

Рейтингова оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100 і більше	A (відмінно)	Відмінно
82-89	B (дуже добре)	Добре
73-81	C (добре)	
67-74	D (задовільно)	Задовільно
60-66	E(достатньо)	
35-59	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)	Незадовільно
34 і менше	F (незадовільно з обов'язковим проведенням додаткової роботи щодо вивчення навчального матеріалу кредитного модуля)	

1.8 ЗВІТНА ДОКУМЕНТАЦІЯ З ПРАКТИКИ

Керівнику практики від кафедри теорії та методик початкової освіти:

1. Щоденник практики, який містить індивідуальний план, фіксує щоденну роботу практиканта, проведення пробних і залікових уроків, виховної, індивідуальної роботи, вивчення передового досвіду, записи методиста, характеристику роботи практиканта.

2. Зошит спостережень, який повинен містити відомості про школу, клас, щоденні записи роботи практиканта, спостереження за організацією освітнього процесу, конспекти пробних уроків.

3. Календарне планування на весняний семестр, план виховної роботи.

4. Розгорнуті конспекти залікових уроків і наочний матеріал до них.

5. Аналізи уроків: літературного читання (1), української мови (1), математики (1), природознавства (1), трудового навчання (1). Додати копії конспектів цих уроків окремим файлом.

7. Розгорнутий опис дня роботи у ГПД, індивідуальної роботи з дітьми.

8. Матеріали наукового дослідження.

9. Звіт про виконання програми практики.

РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ

Матеріали педагогічної практики в початковій школі мають бути набрані на комп'ютері.

Папка зі звітними документами повинна мати титульну сторінку, що містить підписи керівників практики із зазначенням посади, наукового ступеня, вченого звання, ПІБ.

Оформлення звіту здобувача вищої освіти повинне відповідати таким вимогам:

– обсяг звіту складає довільну кількість сторінок комп'ютерного набору (але не менше 5-ти сторінок);

– текст набирається на аркушах паперу стандартного формату А4 з використанням шрифтів текстового редактора Times New Roman, кеглем 14, через 1,5 інтервали з дотриманням таких розмірів полів: верхнього і нижнього – 20 мм, лівого – 25 мм, правого – 10 мм;

– титульна сторінка оформляється за встановленою формою.

Звіт повинен містити відомості про виконання здобувачем освітнього ступеня «магістр» усіх розділів програми практики. Обов'язковим є наявність висновків та пропозицій, складених практикантом на основі аналізу освітнього процесу.

Розділи й окремі питання звіту мають бути чітко визначені, викладені в логічній послідовності та конкретизовані.

На останній сторінці звіту ставиться дата і підпис практиканта, оцінки і підписи безпосереднього керівника практики від кафедри теорії та методик початкової освіти, керівників практики від кафедри педагогіки та управління навчальним закладом і кафедри психології освіти. Загальна оцінка виставляється керівником практики від кафедри теорії та методик початкової освіти.

Звітну документацію здають провідному фахівцеві навчального відділу з організації практики на педагогічному факультеті у триденний термін після її завершення.

Час та місце проведення підсумкової конференції (захист практики) оголошується додатково.

1.9 МЕТОДИКА ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ВИРОБНИЧОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Оцінка за проходження педагогічної практики в початковій школі є комплексною. Пропонується наступне співвідношення вагомості головних об'єктів оцінювання під час практичної діяльності здобувача освітнього ступеня «магістр»: виконання завдань з педагогіки (10 балів), виконання завдань з психології (10 балів), навчально-методична робота (50 балів), виховна робота (5 балів), науково-дослідна робота (5 балів), якість підготовки звітної документації (15 балів), захист основних положень змісту педагогічної практики в початковій школі на підсумковій конференції (5 балів).

№ з/п	Вид звітної роботи		Кількість балів
1.	Виконання завдань з педагогіки		10
2.	Виконання завдань з психології		10
3.	Навчально-методична робота	Спостереження та аналіз уроків	5
		Проведення залікових уроків	40
		Вивчення передового педагогічного досвіду	5
4.	Виховна робота	Розгорнутий опис дня роботи у ГПД	5
5.	Науково-дослідна робота	Матеріали наукового дослідження	5
6.	Якість підготовки звітної документації	Щоденник	5
		Зошит спостережень	5
		Звіт	5
7.	Захист практики		5

1.10 ПОРЯДОК ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

1. Після закінчення терміну практики здобувачі вищої освіти звітують про виконання програми та індивідуальних завдань практики.

Форма звітності за практику – письмовий звіт, зміст і форму якого визначає кафедра відповідно до програми практики.

Письмовий звіт разом з іншими документами (щоденник, характеристика та ін.) подається на рецензування керівнику практики від кафедри. Після доопрацювання та остаточного погодження з керівником практики від кафедри звіт у друкованому вигляді подається на захист.

Звітні матеріали практики здобувачів вищої освіти (щоденник, звіт) зберігаються на кафедрі упродовж трьох років.

2. Звіт з практики здобувач вищої освіти захищає перед комісією, призначеною завідувачем кафедри, факультетським керівником практики. До

складу комісії входять викладачі-керівники практик та (за можливості) керівник від бази практики.

Комісія оцінює результати практики здобувачів вищої освіти за дворівневою шкалою оцінювання у терміни, встановлені відповідним наказом про проведення практики здобувачів на базах практики в останні дні її проходження або в Університеті впродовж двох тижнів після її завершення.

Підсумки практики підбивають відповідно до вимог, передбачених робочою програмою практики.

Місце, час і форму складання заліку з практики визначає деканат факультету і повідомляє про це здобувачів і керівників практики.

3. Результати заліку з практики враховують:

- оцінку результатів роботи, наданої в характеристиці керівника практики від бази практики;

- оцінку за оформлення звіту, щоденника;

- презентацію здобувачем вищої освіти результатів проходження практики під час захисту звіту;

- відповіді на запитання членів комісії із захисту практики;

- відгук керівника практики від кафедри, зафіксований у щоденнику;

- ступінь і якість виконання завдань практики;

- рівень сформованості компетентностей для цілісного виконання комплексу функціональних обов'язків учителя початкової школи.

4. Результат заліку за практику вноситься в відомість обліку успішності та залікову книжку здобувача.

5. Здобувачеві вищої освіти, який не виконав програму практики з поважних причин (підтверджених документально), може бути надане право на проходження практики в інший термін за визначених умов.

1.11 РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Бабюк Т. Й., Гордійчук М. С., Попова О. Ю. Методика навчання освітньої галузі «Мови і літератури» : навч.-метод. посіб. Кам'янець-Подільський : Друк-сервіс, 2017. 142 с.

2. Бабюк Т. Й., Довгань О. С. Методика навчання освітньої галузі «Природознавство» : навч.-метод. посіб. Кам'янець-Подільський : Друк-Сервіс, 2017. 99 с.

3. Державний стандарт початкової загальної освіти // Практика управління закладом освіти. Спецвипуск. 2012. С. 1-33.

4. Державний стандарт початкової освіти // Учитель початкової школи. 2018. № 4 (вкладка). С. 1-16.

5. Дорож І. А., Ковальчук А. Ф. Методика навчання освітньої галузі «Технології» : навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський : Видавець ПП Зволейко Д. Г., 2018. 264 с.

6. Забашта Н. О., Шматько Н. О. Організація прогулянок у групі подовженого дня в 1-4 класах. Харків : Вид-во «Ранок», 2010. 176 с.
7. Карпенчук С. Г. Теорія і методика виховання : навч. посіб. (для студ. пед. вузів). Київ : Вища школа, 2005. 313 с.
8. Кизим О. П. Організація роботи групи подовженого дня в 1-4 класах. – Харків : Вид-во «Ранок», 2010. – 144 с.
9. Матвієнко О. В. Виховання молодших школярів: теорія і технологія : посібник. Київ : ВД «Стилос», 2006. 543 с.
10. Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів. 1-4 класи (зі змінами). Тернопіль : Мандрівець, 2015. 256 с.
11. Навчально-виховні заняття в групі подовженого дня / Упоряд. О. Л. Співак. Харків : Ранок-НТ, 2007. 176 с.
12. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf>.
13. Нова українська школа : poradnik dla vchytelja / заг. ред. Н. М. Бібік. Київ : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. 206 с.
14. Палійчук О., Прокоп І. Методика навчання освітньої галузі «Математика» в початковій школі : навч. посіб. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т, 2017. Ч.1. 224 с.
15. Пальшкова І. О. Педагогіка: професійно педагогічна культура вчителя : навч. посіб. Київ : Слово, 2011. 192 с.
16. Професійна компетентність вчителя початкових класів : навчально-методичний посібник для вчителів / Автори-упоряд.: В. Є. Берека, А. В. Галас. Харків : вид-во «Ранок», 2018. 496 с.
17. Типові освітні програми для закладів загальної середньої освіти : 1-2 класи + Закон України «Про освіту» + Державний стандарт початкової освіти. Київ : ТД «ОСВІТА-ЦЕНТР+», 2018. 240 с.
18. Тлумачний словник шкільної лексики (початкова школа) / автори-укладачі : Н. В. Гудима, Н.В. Мелекесцева. Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2018. 120 с.

Додаткова

1. Бех І. Д. Виховання особистості : підручник. Київ : Либідь, 2008. 848 с.
2. Гребенькова А. О. Довідник класного керівника : 1-4 класи. Харків : Веста : Вид. «Ранок», 2006. 192 с.
3. Досяк І. М. Нестандартні уроки з використанням інноваційних технологій. 1-4 класи. Харків : Вид. група «Основа», 2007. 160 с.
4. Інноваційні технології навчання української мови та літературного читання в початковій школі : навчальний посібник / заг. ред. Н. В. Гудими. Кам'янець-Подільський : Друк-сервіс, 2018. 168 с.
5. Інтерактивний посібник-госларій для вчителів початкових класів. URL: <https://edera.gitbooks.io/glossary/>.

6. Ключові тези орієнтовних вимог до оцінювання навчальних досягнень учнів 1-4 класів (Наказ МОН від 19.08.2016 No 1009 «Про внесення змін до наказу Міністерства освіти і науки України від 21.08.2013 No1222») та методичних рекомендацій до оновлених програм початкової школи (1-4 клас) (Лист МОН України від 17.08.2016 No1/9-437). URL: <https://drive.google.com/file/d/0B3qpkE5NRSYoYzlmamFhYXFMT1k/view>.

7. Кузьмінський А. І., Омеляненко В. Л. Педагогіка : підручник. Київ : Знання, 2007. 448 с.

8. Моделювання портфоліо педагога : навчально-методичний посібник / уклад. Н. В. Бахмат. 2-ге вид., переробл. і доповн. Кам'янець-Подільський : ПП Буйницький О. А., 2014. 72 с.

9. Морозова З. В. Група продовженого дня. Методичний посібник для вихователя. Харків : ТОРСІНГ ПЛЮС, 2007. 160 с.

10. Настільна книга молодого вчителя початкової школи / Авт.-уклад.: М. О. Новожилова, Л. М. Яськова. Харків : Вид-во «Ранок», 2009. 288 с.

11. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки. URL: <http://www.mon.gov.ua/images/files/news/12/05/4455.pdf>.

12. Про деякі питання організації в закладах освіти виховної роботи щодо безпеки й благополуччя дитини в 2018/2019 навчальному році : Лист МОН України від 07 серпня 2018 р. № 1/9-486. URL: https://drive.google.com/file/d/1e_Uyq5Cz263KC98YT6IFOuK0tuLmV3c6/view.

13. Про затвердження Інструкції щодо заповнення Класного журналу для 1-4-х класів загальноосвітніх навчальних закладів : Закон України від 08 квітня 2015 р. № 412. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0472-15>.

14. Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання навчальних досягнень учнів першого класу у Новій українській школі : Наказ МОН України від 20 серпня 2018 р. № 924. URL: <https://drive.google.com/file/d/1eRexw18nXQLq11jGxSevEcJE21Z8LBYr/view>.

15. Про освіту : Закон України від 05 вересня 2017 р. № 2145-VIII. URL: <https://osvita.ua/legislation/law/2231/>.

16. Про Стратегію національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016-2020 роки : Закон України від 13 жовтня 2015 р. № 580/2015. URL: https://osvita.ua/legislation/pozashk_osv/48106/.

17. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року : Закон України від 14 грудня 2016 р. № 988-р. URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/54258/.

18. Савченко О. Я. Виховний потенціал початкової освіти : посібн. для вчит. метод. поч. навч. 2-ге вид., доповн. переробл. Київ : Богданова А. М., 2009. 226 с.

19. Федорчук В. В. Педагогічні технології в початковій школі : навчально-методичний посібник / В. В. Федорчук. – Кам'янець-Подільський : Видавець ПП Зволейко Д. Г., 2014. – 268 с.

Інформаційні ресурси

1. Видавництво «Початкова школа»: <http://www.pochatkova-shkola.net/index.htm>
2. Вчитель вчителю, учням та батькам: <http://teacher.at.ua/>
3. Нова українська школа: <http://nus.org.ua/>
4. Міністерство освіти і науки України: <https://mon.gov.ua/ua>
5. ОсвітаUA: <https://osvita.ua/>
6. Портал вчителів початкових класів «Урок»: <http://www.yrok.net.ua/>
7. Студія онлайн-освіти “Educational Era”: <https://www.ed-era.com/>

**ОХОРОНА ПРАЦІ ПІД ЧАС ПРОХОДЖЕННЯ
ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ
ІНСТРУКЦІЯ З ОХОРОНИ ПРАЦІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

1. Загальні положення.

- 1.1. Практика є невід'ємною складовою частиною процесу професійної підготовки студентів в університеті і проводиться на оснащених відповідним чином базах університету.
- 1.2. Практика студентів університету проводиться на базах, які мають відповідати вимогам нормативно-правових актів з охорони праці.
- 1.3. Студенти можуть бути направлені на практику тільки на ті бази, з якими університет завчасно уклав договір на її проведення за встановленою формою.
- 1.4. До початку проведення практики повинно бути проведено обстеження робочих місць студентів-практикантів відповідальними за організацію проведення практики особами.
- 1.6. Обов'язковою умовою допущення студентів до проходження практики є проходження ними вступного інструктажу з охорони праці під час трудового і професійного навчання та оформлення його у бланку реєстрації з підписами особи, яка проводила інструктаж та особи, яку інструктували.
- 1.7. До практики допускаються тільки ті студенти, які пройшли медичний огляд.

2. Вимоги безпеки під час практики.

- 2.1. При прибутті на базу практики студент-практикант повинен отримати вступний інструктаж з охорони праці та первинний інструктаж на робочому місці та поставити підпис у відповідних журналах інструктажу;
- 2.2. Студент має бути ознайомлений про те, що при виконанні професійних обов'язків на нього можуть впливати такі шкідливі або небезпечні фактори:
 - висока психофізіологічна напруга;
 - висока концентрація уваги;
 - небезпека ураження електрострумом;
 - небезпека виникнення загорань та пожеж;
 - порушення параметрів мікроклімату, передбачених для навчальних приміщень;
 - довготривалі статичні навантаження.
- 2.3. Студент-практикант повинен виконувати тільки ту роботу, яка йому доручена згідно з програмою практики.
- 2.4. У разі притягнення практиканта до робіт, які не передбачені програмою практики, йому слід негайно доповісти про це керівнику практики.

3. Під час практики не допускається:

- 3.1. Не виконувати правила внутрішнього трудового розпорядку установи, зокрема, запізнюватися на роботу.
- 3.2. Пропускати або не проводити визначені програмою практики уроки та зривати навчальний процес.
- 3.3. Залишати робоче місце без дозволу керівника практики, учителя, директора школи.
- 3.2. Відвертати від роботи педагогічних працівників, які його оточують, заважати навчальному процесу.
- 3.3. Залишати учнів, з якими він проводить навчальні заняття, позакласну діяльність без нагляду.
- 3.4. Під час занять у навчальному кабінеті виконувати роботу, яка не передбачена розкладом і планом занять.
- 3.5. При виникненні недоліків у роботі обладнання та приладів (комп'ютера, ксерокса, побутових приладів тощо) самостійно або разом з учнями їх ліквідувати, натомість негайно повідомити керівника установи, учителя та припинити роботу до усунення недоліків.
- 3.6. При встановленні порушень вимог охорони праці в приміщенні для занять, розпочинати чи продовжувати роботу з учнями до усунення недоліків, які загрожують їхньому життю та здоров'я, зобов'язаний повідомити керівника навчального закладу про причини відміни занять у кабінеті.
- 3.7. Виконувати будь-які види ремонтних робіт на робочому місці учня чи в приміщенні. Ремонт виконується спеціально підготовленим персоналом закладу (електромонтером, слюсарем, електромеханіком).

4. Студент-практикант зобов'язаний:

- 4.1. Вживати заходи дисциплінарного впливу до учнів, які свідомо порушують правила безпечної поведінки під час занять.
- 4.2. Повідомляти керівника закладу про всі недоліки в забезпеченні охорони праці, які знижують рівень безпеки життєдіяльності людини (норми освітленості, травмонебезпеки обладнання, інструментів тощо).
- 4.3. Прийняти екстренні заходи при погіршенні стану здоров'я учня (запаморочення, втрата свідомості, кровотеча з носа і т. ін.), надати йому необхідну першу (долікарську) допомогу та викликати медичного працівника;
- 4.5. Дбати про особисту безпеку, повідомляти в разі необхідності про погіршення стану власного здоров'я під час робочого процесу.

ІНСТРУКЦІЯ З ОХОРОНИ ЖИТТЯ І ЗДОРОВ'Я ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

1. Загальні положення.

- 1.1. З метою забезпечення повної безпеки життя і здоров'я дітей необхідно ретельно дотримуватись техніки безпеки, санітарно-гігієнічних вимог, правил пожежної і електробезпеки, дорожнього руху, поведінки дітей на уроках, під час виконання робіт, проведення масових заходів, екскурсій і прогулянок.
- 1.2. Під час практики студент відповідає за життя і здоров'я дітей.
- 1.3. Необхідно вжити всіх заходів для усунення небезпечних ситуацій, проявляти максимум уваги до учнів.
- 1.4. Під час практики постійно стежити за станом здоров'я дітей, знати учнів з вадами здоров'я; у випадку захворювання дитини викликати лікаря і батьків.
- 1.5. Необхідно регулярно проводити з учнями різні види інструктажів про дотримання правил ТБ, БЖД під час уроків, на перервах, в позаурочний час.
- 1.6. Провести позакласні виховні заходи з питання безпеки життєдіяльності.

2. Забезпечення БЖД учнів у приміщеннях.

- 2.1. Здійснювати повсякденний нагляд за станом обладнання, меблів.
- 2.2. Підставки для квітів повинні бути стійкими; не дозволяється розміщувати квіти на шафах, на стінах, підвіконнях.
- 2.3. Не забивати цвяхи чи інші гострі предмети на рівні зросту дітей.
- 2.4. Необхідно здійснювати щоденне вологе прибирання і регулярно провітрювання класної кімнати; стежити за чистотою вікон, занавісок; ніщо не повинно перешкоджати доступу світла в класну кімнату.
- 2.5. Навчальне обладнання, знаряддя праці слід зберігати в спеціально відведених безпечних місцях.
- 2.6. У класі розмістити стенди з правилами пожежної безпеки та дорожнього руху.

3. Дотримання правил ТБ на уроках трудового навчання.

- 3.1. Перед початком роботи варто детально проінструктувати дітей по кожному виду навчального завдання.
- 3.2. Інструктаж супроводжувати показом безпечних прийомів роботи.
- 3.3. Після інструктажу слід шляхом часткового показу дій дітьми переконатись, що вони засвоїли правила і вимоги безпеки.
- 3.4. При роботі з ножицями необхідно ретельно стежити, щоб діти правильно їх тримали (направленими від себе від сусіда, від очей тощо).

- 3.5. Ножиці повинні бути з тупими кінцями і зберігатись у спеціальній коробці чи пеналі.
- 3.6. При роботі з тканиною треба стежити, щоб діти користувались наперстком, не використовували іржаві голки.
- 3.7. Необхідно зберігати голки, булавки в спеціальних коробках, подушечках.
- 3.8. Уважно стежити, щоб діти не брали булавки, голки до рота, не прикріпляли до одягу, не кидали на підлогу.
- 3.9. У випадку поранення необхідно надати дитині першу медичну допомогу або викликати лікаря.
- 3.10. У класній кімнаті (майстерні) мати аптечку з набором медикаментів для надання першої медичної допомоги.

4. Дотримання правил БЖД на уроках фізкультури.

- 4.1. Перед уроком ретельно перевірити стан спортивного залу чи майданчика.
- 4.2. Перед уроком у залі необхідне вологе прибирання, дотримання чистоти та порядку упродовж уроку.
- 4.3. Спортивне обладнання повинно бути справним, надійно закріпленим, зберігатись у безпечному місці.
- 4.4. Уроки фізкультури слід проводити в спортивному одязі, взутті відповідно до пори року.
- 4.5. Слід навчати учнів безпечного виконання фізичних вправ, дотримання дисципліни і правил поведінки, сумлінного виконання всіх команд учителя.
- 4.6. Необхідно стежити за дозуванням фізичних вправ, станом здоров'я дітей, знати дітей з ослабленим здоров'ям.
- 4.7. Здійснювати страхування учнів під час виконання фізичних вправ.
- 4.8. Діти, тимчасово звільнені від занять, зобов'язані бути присутніми в спортивному залі чи на майданчику.
- 4.9. Користуватися спортивним обладнанням та інвентарем без дозволу вчителя учням забороняється.
- 4.10. У спортивному залі необхідно мати аптечку з набором медикаментів для надання першої медичної допомоги.

5. Дотримання правил ТБ під час роботи на земельній ділянці.

- 5.1. Роботу на ділянці учні повинні розпочинати лише з дозволу вчителя після отримання чіткого інструктажу.
- 5.2. Ходити лише по доріжках, не бігати, не обганяти один одного.
- 5.3. Інвентар має відповідати зросту і можливостям учнів.

- 5.4. Переносити інструменти (лопати, граблі) слід вертикально, так, щоб їх робоча частина була спрямована вниз.
- 5.5. Знаряддя праці необхідно після роботи ретельно почистити від бруду й зберігати у відведеному місці в справному стані.
- 5.6. Працю дітей необхідно організувати лише у сприятливу погоду.
- 5.7. Слід дотримуватись вимог до тривалості праці молодших школярів – 40–45 хв та переносу дітьми ваги – до 3 кг.
- 5.8. Регулярно міняти види праці дітей, стежити за правильністю постави.
- 5.9. Забороняється залучення учнів до оббризування рослин ядохімікатами. Після обробки ділянки не допускати туди дітей упродовж 5-ти днів.
- 5.10. Забороняється вживання немитих овочів, фруктів.

6. Дотримання правил ТБ під час використання ТЗН та комп'ютерної техніки.

- 6.1. Перед роботою провести інструктаж з ТБ на робочому місці.
- 6.2. Користуватись електрообладнанням дозволяється тільки при надійному заземленні корпусу.
- 6.3. Перед початком роботи необхідно включити систему кондиціонування повітря в приміщенні.
- 6.4. Необхідно правильно відрегулювати освітлення робочого місця.
- 6.5. На екран діти повинні дивитись під прямим кутом, а не збоку.
- 6.6. Під час роботи не допускаються сторонні розмови, подразнюючі шуми.
- 6.7. Всі кабелі слід вставляти і виймати тільки при вимкненій апаратурі.
- 6.8. При появі будь-яких несправностей або запаху горілого слід повідомити відповідального за електрообладнання.
- 6.9. Після закінчення роботи необхідно привести в порядок робоче місце, ретельно вимити руки з милом, вимкнути електропостачання.

7. Охорона життя і здоров'я дітей при проведенні екскурсій, прогулянок.

- 7.1. Перед екскурсією вчителів необхідно відвідати і оглянути її об'єкт, вибрати місце для безпечного розміщення дітей.
- 7.2. До виходу на об'єкт учитель разом з представником адміністрації школи проводить інструктаж учнів з ТБ, правил дорожнього руху.
- 7.3. На об'єктах, якщо там працюють люди, учнів інструктує керівник або досвідчений працівник.
- 7.4. Екскурсію необхідно проводити за чітким планом, затвердженим керівником школи, дотримуючись часу (40–50 хв).

- 7.5. Не можна дозволяти учням під час екскурсії наближатись, торкатись окремих видів обладнання, транспортних засобів, загонів для свійських чи диких тварин.
- 7.6. Необхідно бути дуже уважним до сигналів, які подаються персоналом, не відволікати працівників своїми розмовами.
- 7.7. Не можна допускати порушення дисципліни з боку дітей, відлучення з місця екскурсії чи прогулянки, ігор, бешкетництва.
- 7.8. Важливо продумати організований відпочинок дітей після екскурсії і місце його проведення.
- 7.9. Шлях до місця екскурсії і повернення повинен бути найкоротшим, безпечним, з пунктами відпочинку, з мінімальною кількістю переходів через проїзні частини доріг.
- 7.10. З класом в 30 осіб вирушають 2 керівники, призначені директором чи заступником директора школи.
- 7.11. Перед виходом, після привалів, перед поверненням необхідно перерахувати дітей.
- 7.12. Колону дітей формують з урахуванням, що на початку і в кінці потрібно поставити пари найбільш дисциплінованих, уважних учнів.
- 7.13. Під час руху колони дорослі повинні знаходитись у голові і в кінці з сигнальними червоними прапорцями.
- 7.14. Екскурсійне обладнання ретельно продумується і відбирається, рівномірно розподіляється між дорослими і дітьми з умовою, що максимальна вага для дітей не повинна перевищувати 3 кг.
- 7.15. Забороняється збір дітьми невідомих плодів, ягід, грибів, рідкісних об'єктів природи; забороняється пити воду з відкритих джерел.
- 7.16. У випадку виникнення небезпечних ситуацій, захворювання або травмування дітей, екскурсія призупиняється, діти відводяться в безпечне місце, а потерпілому надається перша медична допомога, при необхідності його направляють у найближчий медичний пункт, повідомляють про випадок та стан дитини директора школи, батьків.
- 7.17. Передбачати надзвичайні ситуації, пов'язані із порушенням спокою громадського порядку, а також через сучасну ситуацію в Україні.